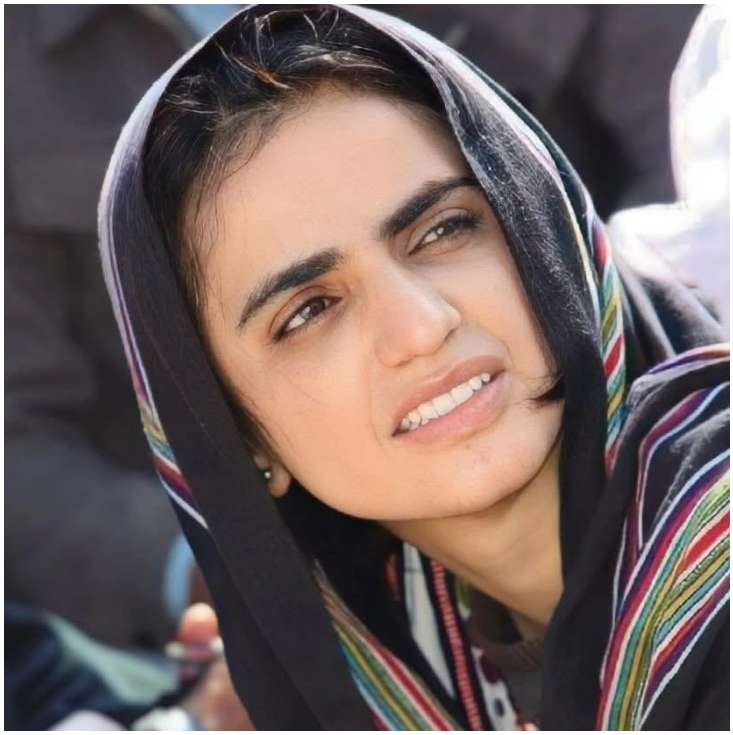
EDELSTAM FOUNDATION
THE EDELSTAM PRIZE

BASIN BÜLTENİ
Stockholm, 24 Kasım 2026

İNSAN HAKLARI MÜCADELESİNİN CESUR PAKİSTANLI LİDERİ EDELSTAM ÖDÜLÜ'NE LAYIK GÖRÜLDÜ

DR. MAHRANG BALOCH, KAPALI KAPILAR ARDINDA GÖRÜLEN DAVADA İKİ AYRI MÜEBBET HAPİS CEZASINA ÇARPTIRILDI

2026 Edelstam Ödülü, zorla kaybetme mağdurları için hakikat ve adaleti, inandığı değerleri ve insan haklarını savunurken ortaya koyduğu olağanüstü katkı ve istisnai cesaret nedeniyle Pakistanlı Dr. Mahrang Baloch'a verildi. Ödül, 3 Aralık 2026'da İsveç'in başkenti Stockholm'deki Riddarhuset'te (Soylular Meclisi) düzenlenecek törenle sahibine takdim edilecek. Müebbet hapis cezasına çarptırılan Dr. Mahrang Baloch törene katılamayacağı için ödülü onun adına, birlikte tutuklu bulunduğu meslektaşı Beebow Baloch'un erkek kardeşi Mir Balakh Sher teslim alacak.

Fotoğraf: Beluç Yakjehti Komitesi.

Pakistan İslam Cumhuriyeti'nin güneybatısındaki Belucistan eyaletinden bir hekim olan Dr. Mahrang Baloch, babası Abdul Ghaffar Langove'u aramaya ve akıbetini sormaya başladığında henüz küçük bir kız çocuğuydu. İddialara göre Langove, 2009'da güvenlik güçlerince kaçırılarak zorla kaybedilmiş, ardından siyasi faaliyetleri nedeniyle öldürülmüştü. Naaşı üç yıl sonra bulundu. Yaşadıkları, Dr. Mahrang'ın hayatına yön verecekti: Son on

yıllarda binlerce etnik Beluç'un kaybedildiği Belucistan'da kayıp kişilerin akıbetini durmaksızın sormak ve bu uğurda kampanya yürütmek, artık hayatının merkezindeydi.

Hakikat ve Adalet İçin Yılmaz Mücadele

Mart 2025'te Dr. Mahrang Baloch ve Beluç Yakjehti Komitesi'nin (BYC) diğer liderleri, BYC'den bir meslektaşlarının zorla kaybedilmesini protesto eden barışçıl bir eylemin ardından başlatılan polis operasyonunda tutuklandı. Eylem sırasında polis ve güvenlik birimlerinin göstericilere ateş açması sonucu üç kişi hayatını kaybetti. Hakikat ve adalet için verdiği kararlı mücadele nedeniyle Dr. Mahrang Baloch, ödülünü İsveç'te alamayacak: Haziran 2026'da Pakistan'ın Quetta kentindeki Hudda Cezaevi'nde görülen yargılamanın ardından müebbet hapis cezasına çarptırıldı.

Edelstam Ödülü Jürisi Başkanı Caroline Edelstam şunları söyledi: "Dr. Mahrang Baloch'un cesur liderliğiyle Pakistan'daki binlerce zorla kaybetme mağduruna ışık tutması, insan hakları aktivizminin olağanüstü bir örneğidir. Mağdurlar için hakikat ve adalet talep eden barışçıl protestolarda, kampanyalarda ve yürüyüşlerde binlerce insanı seferber ederek yaratıcı yöntemlerle güçlü bir direniş ortaya koydu. Pakistan, insan hakları savunucularını sistematik ihlallerle susturuyor. Hukuka aykırı tutuklamalar ve ardından gelen zorla kaybetmeler, yargısız infazlar, kısa yoldan infazlar, ekonomik sömürü ile siyasi ve kültürel ifadeye yönelik ağır kısıtlamalar bu ihlaller arasında yer alıyor."

"İnsanların acı ve aşağılanmaya maruz kaldığı her yerde ve her zaman asla susmayacağıma yemin ettim. Daima taraf tutmalıyız. Tarafsızlık zalime yarar, mazluma asla. Sessizlik işkenceciyi cesaretlendirir, işkence göreni asla." – Elie Wiesel, 1986

Cesur Liderlik ve Hareket

Dr. Mahrang Baloch, BYC hareketinde belirleyici bir rol üstlendi. Zorla kaybedilenlerin ve adalet mücadelesinde hayatını kaybedenlerin annelerinin sesi oldu; onların yanıt ve hesap sorulması taleplerini kamuoyunun gündemine taşıdı.

Dr. Mahrang Baloch, daha çocukken devlet baskısına karşı sesini yükseltmeye başladı ve zamanla Belucistan eyaletinde Pakistan makamlarına atfedilen zorla kaybetmelere ve yargısız infazlara karşı kampanya yürüten önde gelen bir lidere dönüştü. BYC hareketi, kömür, doğal gaz, altın ve bakır bakımından zengin olan Belucistan'ın doğal kaynakları üzerinde yerel halkın daha fazla söz sahibi olmasını da savunuyor. Belucistan onlarca yıldır şiddete ve sistematik insan hakları ihlallerine sahne oluyor. Bu ihlallerin bir kısmı devlet makamlarına, istihbarat birimlerine ve silahlı gruplara atfediliyor; hedefte ise yerel topluluklar ile ihlalleri belgelemeye ve adalet talep etmeye çalışan insan hakları savunucuları var.

Adil Olmayan Yargılama ve Hukukun Üstünlüğü

Edelstam Vakfı, Pakistan makamlarını Dr. Mahrang Baloch'u ve Beluç Yakjehti Komitesi'nden tutuklu meslektaşlarını derhal ve koşulsuz olarak serbest bırakmaya çağırıyor. Vakıf ayrıca, her hâlükârda Dr. Mahrang Baloch hakkındaki yargı sürecinin adil yargılanma hakkına tam olarak saygı gösterilerek yürütülmesini talep ediyor. Bu hak; duruşmalara bizzat

katılmayı, avukatını özgürce seçip onunla görüşebilmeyi ve davanın açık ve şeffaf bir yargılamayla görülmesini kapsıyor.

Edelstam Ödülü Jürisi Başkanı ve Edelstam Vakfı'nın kurucularından Caroline Edelstam şöyle konuştu: "Bir adalet sistemi, insan hakları için ayağa kalkanları korumalı; onları cezalandırmanın ve yıldırmanın aracına dönüşmemelidir. Bu kişilerin misilleme ve şiddetten uzak, güvenli bir ortamda çalışma hakkı vardır. Dr. Mahrang Baloch'a karşı açılan dava, Pakistan'da hukukun üstünlüğü ile barışçıl direnişin ve adaletsizliklere karşı ses yükseltmenin korunması konusunda temel soruları gündeme getiriyor. Her türlü yargılama, uluslararası adil yargılanma standartlarına ve usul güvencelerine tam olarak uymalıdır."

Zorla Kaybetmelerin Soruşturulması

Zorla kaybetmeler ağır insan hakları ihlalleridir. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 18 Kasım 1992 tarihli ve 47/133 sayılı kararıyla kabul edilen Herkesin Zorla Kaybedilmeye Karşı Korunmasına İlişkin Bildirge, "Her türlü zorla kaybetme eylemi insan onuruna yönelik bir saldırıdır" hükmünü içeriyor. Edelstam Vakfı, Pakistan makamlarını uluslararası hukukta mutlak nitelik taşıyan zorla kaybetme yasağına uymaya ve bildirilen tüm vakaların derhal, kapsamlı ve bağımsız biçimde soruşturulmasını sağlamaya da çağırıyor. BM Genel Kurulu'nun 20 Aralık 2006 tarihli ve 61/177 sayılı kararıyla kabul edilen ve 23 Aralık 2010'da yürürlüğe giren Herkesin Zorla Kaybedilmeye Karşı Korunmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 1. maddesine göre savaş hâli ya da savaş tehdidi, iç siyasi istikrarsızlık veya başka herhangi bir olağanüstü hâl dâhil olmak üzere hiçbir istisnai durum, zorla kaybetmeyi haklı göstermek için ileri sürülemez.

Pakistan, BM'nin Zorla Kaybetmeye Karşı Sözleşmesi'ni onaylamak için hiçbir adım atmamış 80 ülkeden biri.

Edelstam Ödülü Jürisi Başkanı ve Edelstam Vakfı'nın kurucularından Caroline Edelstam, "Kaybedilenlerin ailelerinin hakikati öğrenme, yanıt alma, adalete erişme ve zararlarının giderilmesini isteme hakkı güvence altına alınmalıdır. Uluslararası hukukta kaybedilenlerin aile üyeleri de zorla kaybetmenin mağduru olarak kabul edilir" dedi.

Koruma Sorumluluğu ve Uluslararası Toplum

Beluç halkının süregelen acıları uluslararası sessizlik ya da kayıtsızlıkla karşılanmamalıdır. Uluslararası toplum Koruma Sorumluluğu ilkelerine bağlı kalmalı; iddia edilen ağır insan hakları ihlallerine yönelik bağımsız uluslararası soruşturmaları desteklemeli, adaleti tesis etmeli ve sorumluların hesap vermesini sağlamalıdır.

Edelstam Ödülü Jürisi Başkanı Caroline Edelstam, "Devletin birincil sorumluluğu, insani, güvenlik ve temel insan hakları boyutlarını gözeterek kendi halkını korumaktır. Pakistan insan hakları yükümlülüklerini yerine getirmelidir" diye konuştu.

Edelstam Ödülü Jürisi'nin Gerekçesi

Dr. Mahrang Baloch, hayatını ülkesinde insan haklarını savunmaya adamaya karar vermiş Pakistanlı bir hekim. Belucistan eyaletinde Pakistan makamlarının uyguladığı devlet baskısına, insan hakları ihlallerine, hukuka aykırı zorla kaybetmelere ve yargısız infazlara karşı mücadele ediyor. Adalet arayışından vazgeçmeyen, zorla kaybedilenlerin annelerinin oluşturduğu topluluğun sesi hâline geldi.

Tıp kariyerine devam etmek yerine, aynı acıyı yaşayan diğer ailelerin yanında durmayı seçti. Babası zorla kaybedildikten sonra 2011'de Pakistan güçlerince yargısız biçimde öldürüldüğünde hayatı kökten değişti.

2017'de kaçırılan erkek kardeşinin serbest bırakılması için harekete geçti. Son yirmi yılda binlerce Beluç zorla kaybedildi; birçoğu güvenlik güçlerince hiçbir hukuki güvence tanınmadan gözaltına alındı ya da uzun süredir devam eden ayrılıkçı isyana karşı yürütülen operasyonlar kapsamında kaçırıldı, işkence gördü ve öldürüldü. Devlet baskısının yıkıcı sonuçlarını bizzat yaşayan Dr. Baloch, yalnızca ailesi için değil; tüm adaletsizlik mağdurları, hukukun üstünlüğü ilkesi ve Pakistan'da hakikati bilme hakkı için de mücadele etmeyi seçti.

Dr. Mahrang Baloch, Beluç Yakjehti Komitesi'ndeki (BYC) cesur liderliğiyle, hukuka aykırı tutuklama, işkence, zorla kaybetme ve yargısız infaz mağdurları için adalet talep eden barışçıl protesto ve kampanyalarda binlerce insanı seferber etti. 2023'te, zorla kaybedilenlerin ailelerinin hesap sorulması talebiyle İslamabad'a yürüdüğü tarihi Beluç Uzun Yürüyüşü'nün öncüleri arasında yer aldı. Tutuklamalara, tehditlere, seyahat yasaklarına, gözetime ve şiddetli baskılara rağmen susmayı reddetti. 2024'te Gwadar'da, insan hakları ihlallerine ve Beluç halkının rızası ve iradesi dışında Belucistan'a dayatılan ekonomik projelere karşı kitlesel protestolar örgütledi; Beluçların topraklarının ve kaynaklarının geleceğini kendilerinin belirleme hakkını savundu.

2025'te Dr. Mahrang ve diğer BYC liderleri, BYC'den bir meslektaşlarının zorla kaybedilmesini protesto eden barışçıl bir eylemin ardından başlatılan polis operasyonunda tutuklandı. Dr. Mahrang, Haziran 2026'da Quetta'daki Hudda Cezaevi'nde görülen yargılamanın ardından müebbet hapis cezasına çarptırıldı. Raporlara göre Baloch ve diğer sanıklar, açık duruşma yapılması ve kendi seçtikleri avukatlarca savunulma talepleri reddedilince duruşmaları boykot etti. Yargılama süreci, davanın adilliği ve şeffaflığı konusunda ciddi endişelere yol açtı.

Edelstam Vakfı, Pakistan İslam Cumhuriyeti makamlarından Dr. Mahrang Baloch'u derhal ve koşulsuz olarak serbest bırakmalarını, her hâlükârda adil, şeffaf ve bağımsız bir yargılama sağlamalarını ve insan hakları savunucularını yıldırmak ve susturmak için taraflı yargı süreçlerinin kötüye kullanılmasına son vermelerini saygıyla talep ediyor. Vakıf ayrıca Beluç Yakjehti Komitesi'ne ve destekçilerine yönelik misillemelere son verilmesini; zorla kaybetmeler ve yargısız infazlar hakkında bağımsız soruşturmalar yürütülerek ağır insan hakları ihlallerinde hesap verebilirliğin sağlanmasını istiyor.

Vakıf, uluslararası toplumu harekete geçmeye ve Pakistan'dan insan hakları yükümlülüklerini yerine getirmesini talep etmeye çağırıyor; ulusal makamların adaleti sağlayamadığı durumlarda etkili uluslararası hesap verebilirlik mekanizmalarının desteklenmesi gerektiğini vurguluyor.

Edelstam Ödülü

Edelstam Ödülü, Harald Edelstam Vakfı tarafından yönetilen, İsveç merkezli uluslararası bir para ödülüdür. Ödül, insan haklarının savunulmasında inandığı değerler için cesaretle mücadele ederek olağanüstü katkı sunan ve istisnai cesaret gösteren kişilere verilir.

Ödül, adını İsveçli diplomat ve Büyükelçi Harald Edelstam'dan (1913-1989) alıyor ve onun anısına veriliyor. Harald Edelstam, insan hakları mücadelesinde gösterdiği mesleki yetkinlik, yüreklilik ve sivil cesaretle diplomatlar arasında öne çıktı. Unutulmaz eylemleri, binden fazla insanın hayatının kurtarılmasına katkıda bulundu.

Edelstam Ödülü'nün sahibi, sıradan bir yurttaş olabileceği gibi hükümette ya da uluslararası veya ulusal kuruluşlarda görev yapan biri de olabilir. Ödül sahibi, uluslararası hukuk bakımından insan haklarının ihlal edildiği bir ya da birden fazla ülkede Büyükelçi Harald Edelstam'ın ruhuna uygun biçimde hareket etmiş olmalıdır. Karmaşık durumları analiz etme ve yönetme, insan haklarını savunmak için alışılmadık ve yaratıcı olanlar da dâhil olmak üzere yollar bulma konusunda olağanüstü bir yetenek sergilemiş olmalıdır. Aday, büyük olasılıkla karmaşık bir ortamda, tehdit altındaki insanlara yardım etmede ya da doğrudan insan hayatı kurtarmada belirleyici bir rol üstlenmiş olmalıdır. Sivil cesaret, ödül sahibinin belirlenmesinde temel ölçüttür.

Jüri Üyeleri

Uluslararası jüriye, Harald Edelstam'ın torunu ve Edelstam Vakfı'nın kurucularından **Caroline Edelstam** başkanlık ediyor. Asya'yı 2003 Nobel Barış Ödülü sahibi **Yargıç Shirin Ebadi**, Afrika'yı ise Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) eski Başsavcısı **Dr. Fatou Bensouda** temsil ediyor. Kuzey Amerika'yı, Stanford Üniversitesi Demokrasi, Kalkınma ve Hukukun Üstünlüğü Merkezi bünyesindeki Küresel Dijital Politika Kuluçka Merkezi'nin İcra Direktörü ve ABD'nin BM İnsan Hakları Konseyi eski Büyükelçisi **Eileen Donahoe** temsil ediyor. Okyanusya'yı BM'nin eski Aşırı Yoksulluk ve İnsan Hakları Özel Raportörü **Profesör Philip Alston**, Latin Amerika'yı ise Kolombiya'daki Barış için Özel Yargı'nın (JEP) eski Başkanı **Yargıç Patricia Linares Prieto** temsil ediyor. Avrupa'yı, İspanya'nın merkezi ceza mahkemesinde (Audiencia Nacional) görev yapmış eski Yargıç **Baltasar Garzón** temsil ediyor. Garzón, Şili'den ve başka ülkelerden binlerce kişinin ölümü ve işkenceye maruz kalması nedeniyle Şili diktatörü General Augusto Pinochet hakkında iddianame düzenlemesiyle tanınıyor.

Ayrıntılı bilgi için iletişim:
Caroline Edelstam, Edelstam Vakfı Başkanı
Tel: +46 (0)706 98 72 23, e-posta: caroline.edelstam@edelstam.org
Web sitesi: www.edelstamprize.org / www.edelstam.org

4 Aralık saat 13.00'te düzenlenecek ve ödül sahibinin davasının ele alınacağı seminer hakkında ayrıntılı bilgi için BURAYA tıklayın.